

Posamezne številke:
Navadne Din 1,—
ob nedeljah Din 2,—.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri z
datumom naslednjega dne ter stane
mesečno po pošti D 18,—, za ino-
zemstvo D 20,—, dostavljen na dom
D 19,—, na izkarnice D 18,—
inzerati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Knjižnica liceja

stnina plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din 1,—
ob nedeljah Din 2,—.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mari-
boru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon intern. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštnoštevnica
račun št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: V.

Maribor, sreda 13. februarja 1924.

Številka: 36.

Za mariborsko gledališče.

Mi smo že ponovno povdar-
jali na tem mestu važnost ma-
riborskega gledališkega vpra-
šanja. Danes prinašamo z ozi-
rom na splošno zanimivost vse-
bino spomenice, ki jo je odpo-
slal vladni župan g. Grčar s pod-
pisih vseh naših kulturnih dru-
štev in korporacij.

Anketa mariborskih in drugih kor-
poracij, zastopstev političnih strank in
mestne občine mariborske, sklicane po
mariborskem županu dne 14. januarja
1924, je po zaslišanju poročil uvidela, da
je mariborsko Narodno gledališče resno
ogroženo, ker je vlada za proračunsko l.
1924 dodelila subvencijo od letnih
500.000 Din. zmanjšala na 200.000 Din.,
oziroma celo 100.000 Din.

Ker je kritično stanje, v katerega je
ta važna kulturna institucija zašla, pov-
zročeno po državni vlasti, sklenila je an-
keta podvzeti vse korake, da vlada ta
svoj čin popravi in določi mariborskemu
gledališču toliko subvencije, da mu bo
zavaran obstoj.

Mariborsko Narodno gledališče je danes
državno gledališče. Država je pre-
vzela upravo gledališča popolnoma v
svoje roke, vzela je lokalni faktorjem,
ki tudi prispevajo k vzdrževanju zavoda
vsak vpliv na upravo in smatra to gle-
dališče kot oblastno gledališče kakor so v
Skoplju, Osijeku, Novem Sadu, Saraje-
vu in Splitu. Zato pa je država tudi mo-
ralno obvezana mariborsko gledališče ta-
ko subvencionirati kakor navedena, ta-
ko, da mu bo mogoč obstoj in časi pri-
meren razvoj.

Država bi morala dati mariborskemu
oblastnemu gledališču vsaj toliko, kolik-
or to daje drugim oblastnim gledališ-
čem. To tembolj, ker je mariborsko gle-
dališče prav tako oblastno gledališče ka-
kor ono v Skoplju, Osijeku, Novem Sa-
du itd. Drugi je danes v Mariboru ravo-
no toliko draginja, kakor drugod, vsaka-
kor pa mnogo večja nego v Skoplju ali
Novem Sadu. Maribor je danes važna
območna točka, ob vratih drugorodne
kulture, ob pragu velikih kulturnih sre-
dišč kakor so Graz in Dunaj. Ponos na-
cionalne države zahteva, da se na taki
točki vzdržuje takšno gledališče, ki se bo
dostojno reprezentiralo pred svojimi
drugorodnimi sosedi. Mariborsko Na-
rodno gledališče je tudi dosedaj spadalo
med najboljša oblastna gledališča v dr-
žavi in državna vlast nikakor ne bi
smela dopustiti, da bi se vsled nezadost-
nega subvencioniranja zavoda moral
kulturni nivo gledališča ponižati na
stopnjo odrov malih podeželskih krajev.

Lokalni faktorji sami gledališča ne
morejo vzdrževati. To ni mogoče niti
glavnimi mestom krajevin: Beogradu,
Zagrebu in Ljubljani, katerih gledališča
živijo, četudi so ta mesta jako gospo-
darska in kulturna središča, večmilijon-
ske državne podpore. Tem manj so v tem
položaju oblastna mesta in najmanj med
njimi mesto Maribor.

V Mariboru samem prevladuje slo-
venski živelj šele od prevarata smi. Od
takrat pa do danes se ni mogel gospo-
darsko toliko razviti, da bi sam vzdrže-
val gledališče, česar celo glavna mesta
ne zmorejo. Uradništvo, ki je glavni
obiskovalec gledališča, danes sploh ni v
stanu, da bi preneslo značne poviške
vstopnin. Vsako povišanje cen prostorov
ni znižalo frekvenco in stali bi v efektu
tudi, kjer smo bili ponrej. Padli bi ven-

Radičevim poslancem se mudi v Beograd.

Senzacionalna vest o sporazumu za revizijo ustave. — Radičevski strah pred
»parcelacijo«. — Čakajo na migljaj opozicijskega bloka. — Republikanske-
ga programa ne opuste. — Davidović ne potrjuje vesti, da bi postal revizionist

ZAGREB, 12. febr. Kakor poročajo
»Novosti«, je hrv. republikanska stran-
ka dobila včeraj iz Beograda brzojavno
obvestilo, da je šef demokratske stranke
Davidović pristal na zahteve Radičeve
stranke, da se revizija ustave izvrši ta-
ko, da se ohranijo zgodovinske meje v
notranjosti Jugoslavije. Takoj po tem
brzojavu so sklicali poslanci Radičeve
stranke sejo; tu so razpravljali v prvi
vrsti o vprašanju, koliko poslancev naj
bi šlo v Beograd, da bi zrušili vladu.
Na konferenci se je sklenilo, da se poča-
ka na poziv opozicijskega bloka, ob
kateri priliki naj bi blok sam označil,
koliko radičevskih poslancev je treba
pri parlamentarnih sejah. Radičeva
stranka bo šla v Beograd pod pogojem,
da ji ne bo treba stopiti v opozicijski

Iz Narodne skupščine.

Nadaljevanje budžetne debate. — Kritika korupcije. — Ljuba Jovanović krši
poslovnik.

BEOGRAD, 12. febr. Današnja seja
je pričela ob 9.30. V začetku je zahteval
pravosodni minister izročitev nekaterih
poslancev radi različnih deliktov. — Na-
to se je nadaljevala budžetna debata.
Prvi je govoril posl. Miletić (zemljorad-
nik). Kritiziral je velike naturalne da-
jatve in zahteval boj proti korupciji na
vseh področjih. Kot primer korupcije in
zatriranja delavcev je navedel izmed
številnih slučajev afero s tovarno »Fer-
rum« v Subotici in Steinbeissovimi pod-
jetji v Bosni, ki je bilo baje samo naci-
jonalizirano. — Klerikalni poslanec Sta-
novnik je kritiziral zapostavljanje Slo-
venije in se pritoževal čez postopanje ob-
lasti. Radikalni poslanec Grigorević je

primerjal v dolgem govoru srbsko in ju-
goslovansko idejo in zatrjeval med sploš-
nim ugovarjanjem, da ni res, da bi ime-
li radikalci vsa najboljša mesta zasede-
na. Potem se je oglašil k besedi poslan.
Wilder, da bi v imenu opozicije prote-
stiral zoper vladino postopanje v zadevi
odbora za reško vprašanje. Predsednik
pa mu ni hotel dati besede. Wilder je za-
hteval iznova besedo, da bi govoril o
kršitvi poslovnika s strani podpredsed-
nika skupščine. Nato je predsednik za-
ključil sejo. Jutrišnja seja ima na dnevn-
nem redu debato o zakonskem predlogu,
tičočem se dogovora med Jugoslavijo in
Italijo o Reki.

Nova grška vlada za plebiscit.

Obsodba dinastije. — Naj narod izvrši odstranitev. — Republikanci proti plebi-
scitu.

ATENE, 12. febr. Nova vlada Cafa-
ndaris je predložila grški Narodni skup-
ščini načrt o ureditvi notranjo-političnih
razmer:

Dinastija je pokazala, da ni vredna
domovine, ker je hotel večne ideale Gr-
čije podrediti svojim osebnim interesom.
Vsled tega je izpremenila monarhistično

načelo v simbol državljanskega razpora
in boja in je postala izvor narodne ne-
sreče, ki je ne more nič na svetu popra-
viti. Z druge strani pa je Narodna skup-
ščina globoko prepričana, da je republi-
kanski režim docela v skladu z grškim
značajem in da je edina podlaga za mo-
ralen razvoj in za blagostanje prebiva-

darje pri tem, ker bi oči vseh ljudi za-
prli gledališka vrata.

Mariborsko prebivalstvo pa je za gle-
dališče popolnoma zrelo. To jasno doka-
zuje njegova frekvenca. V letošnji sezo-
ni se je moralo otvoriti pet abonemen-
tov, ki so razen lož, povečali polni. Pov-
prečno pride na vsako predstavo 400 ob-
iskovalcev. Dokaza dovolj, da Maribor-
sko gledališče svojo važno kulturno
funkcijo vrši v polni meri.

Mestna občina mariborska prispeva
za vzdrževanje gledališča koliko je v nje-
nih močeh. Ona daje upravi na razpolo-
go brezplačno gledališke prostore in
ves inventar. Ona je dala instalirati mo-
derni dragoceno razsvetljevalno napra-
vo in nosi stroške za vzdrževanje pro-
storov ter daje po svojih močeh letno
subvencijo upravi. Več ona storiti ne
more, ker ji njeno finančno stanje nika-
kor ne dopušča, da bi prevzela vzdrževa-
nje gledališča popolnoma na svoje bre-
me.

Edini činitelj, ki pride pri tem v po-
stev, je država. Ako vlada letne sub-
vencije ne zviša na višino zahtevane
svote po 1.000.000 Din., se bo moralo ma-
riborsko gledališče nadalje l. aprila te-

stava. Vendar pa je Narodna skupščina
vzlic svojemu republikanstvu preverje-
na, da bi mogla prenehati izprememba
režima izzvati nove zmešnjave, zato se
je odločila, da razpiše ljudsko glasova-
nje o obliki vladavine. Glasovanje naj
omogoči ljudstvu, da se docela nezavis-
no od vseli vplivov izjavi za izpremem-
bo ali za odstavitev dinastije. Vlada bo
naredbenim potem izdala podrobne do-
ločbe glasovanja in določila garancije za
glasovalno svobodo.

To vladno izjavo je utemeljeval novi
ministrski predsednik v daljšem govoru.
Naglašal je, da se je morala vlada za-
radi Venizelosove bolezni preustroiti,
da pa bo nadaljevala Venizelosovo poli-
tiko. Cafandaris se je v nadaljnjem delu
svojega govora kategorično izjavil za
odstavev dinastije in za republikansko
vladavino. Dejal pa je, da je bolje, če
Narodna skupščina ne izvede odstavitve
dinastije na lastno pest, ampak prepusti
odločitev ljudstvu samemu.

Po Cafandarisovem govoru se je o-
glasil k besedi neki republikanski po-
slanec in je utemeljeval stališče repu-
blikancev, da je vsak plebiscit odveč.

SEJA KOMISIJE ZA INOZEMSKO
DOLGOVE.

Vlada, ki ne ve, koliko država dolguje.

Beograd, 12. febr. Komisija za dol-
gove v inozemstvu je imela danes sejo,
kateri so prisostvovali tudi zastopniki
posameznih ministrstev. Komisiji je
predsedoval dr. Rybář. Ker se vedno ni-
so dognane natančne svote, koliko izna-
šajo naši inozemski dolгови, ni prišlo do
nobenih konkretnih sklepov. Komisija bo
službenim potom pozvala vse interesen-
te, da do določenega roka staviijo svoje
zahteve.

Snežni zameti v Bosni.

BEOGRAD, 12. febr. Iz Sarajeva jav-
ljajo, da so vsled snega prekinjene po-
štne in brzojavne zveze z Bosno in Her-
cegovino.

BORZA.

Curih, 12. februarja. (Izv.) Sklepnih
tečaj, Pariz 25.05, Beograd 6.85, London
24.72, Praga 16.70, Milan 25.10, Newyork
575, Dunaj 81.20, Budimpešta 0.0200.

Zagreb, 12. febr. Pariz 377.50—382.50
Švica 1452.50—1462.50, London 359.10—362.10
Dunaj 0.1168—0.1188, Praga 242.30—245.30,
Milan 363.35—366.35, Newyork 83.10—84.10
Budimpešta 0.2750—0.3050.

subvencija uporabi izključno v namene
gledališkega obrata tako, da bodo varo-
vani kulturni in gospodarski interesi za-
voda. Zlasti boste sklepali pogodbe s
artističnim in tehničnim osebjem, s pisar-
teli in komponisti glede nabave igerj,
odločevali o nabavi, torej investicijah
za gledališče (glede odrske opreme, ko-
stumov, knjižnice, notnega gradiva). —
Vsi uslužbeni so bili nastavljeni od
gledališčne uprave na podlagi tega držav-
nega pooblastila pogodbeno za gotovo
dobo. Za to dobo imajo pravico zahtevati
svoj zaslužek brez ozira, je-li jih je u-
prava zaposlila ali ne. Tožbenim potom
bodo svoje zahteve gotovo izterjali,
plačati pa jih bo morala država. Poleg
teh seveda še tožbene stroške. Ta skupna
svota gotovo ne bo manjša od sedaj za-
teevane subvencije. Razlika bo samo ta,
da jo bodo morali plačati država za gle-
dališče, ki bo zaprto.

Kako izuzorna in naravnost smešno
mala bi bila obetana in od finančnega
odseka sprejeta subvencija, se vidi iz
okolnosti, da bo mariborsko gledališče
predvidoma plačalo v tej sezoni državi
na veseličnem davku okoli 80.000 Din.
Ako prištetjamo prispevek za državno

policejo v višini preko 20.000 Din. se vidi, da je prvotno v proračun postavljena subvencija za 1924-25 (Din. 100.000). Štem že vrnjena in na ta način mariborsko gledališče od države ne bi prejelo dejanske niti pare podpore.

Iz avdenih dejstev je razvidno, da ni samo nacionalni in kulturni ter socialni interes, ki zahteva, da se mariborsko Narodno gledališče reši iz krize, v kateri se nahaja, temveč je to tudi interes materialnega značaja, da se uprava obvaruje odškodninskih izdatkov. Dovoljno je dokazano, da je v državnem interesu, da se to gledališče v dosedanjem obsegu in na dosednji višini ohrani. Iz tega razloga je sklenila anketa, na kateri je zastopanih 61 mariborskih kulturnih strokovnih in stanovskih organizacij, politične stranke: Narodna radikalna, Jugoslovanska demokratska, Slovenska ljudska, Narodna socialna, Samostojna kmečka in Socijalistična partija Jugoslavije in zastopstvo mestne občine, ki predstavljajo pač vse mariborsko slovensko prebivalstvo, poslali ministrstvu prosvete (ministrstvu financij, predsedstvu ministrskega sveta, predsedstvu Narodne skupščine, finančnemu odboru Narodne skupščine, klubom narodne skupščine itd.)

PETICIJO.

da doseže povznesanje letne subvencije Narodnemu gledališču v Mariboru v toliko višini, kakor je to gledališčna uprava zahtevala na podlagi sklepa gledališčnih upravnikov vseh gledališč, to je v iznosu 1.000.000 Din. Ako bi pa iz tehničnih vzrokov ne bilo mogoče povznesati postavke za mariborsko Narodno gledališče, ki je postavljena v rednem proračunu države za leto 1924, pa naj bi se dosegla izredna subvencija, ki bi dopolnila redno podporo do potrebne svote. — Uprava Narodnega gledališča je v vsem zahtevala za sezono 1923-24 1.000.000 Din. Katera svota je tako majhna, da za nje ne bi bilo potrebnega iskati posebnih virov. Svota je v razmerju z subvencijami ostalih oblastnih gledališč skromna in subvencij, ki jih bo država vsem gledališčem dala, po večini niti ne doseže. Mesto Maribor šteje danes s svojimi predmestji že preko 40.000 prebivalcev, ima gimnazijo, višjo realko, moško učiteljsko šolo, ženski učiteljski, srednjo kmetijsko šolo, trgovsko šolo, torej celo vrsto srednjih šolskih zavodov z mnogobrojnimi dijaštvom, kojim se nudi z posebnimi dijaškimi predstavami učiteljsko vzgojo. Maribor je tudi mesto artilerijske in inženirske podoficirske šole ter velika vojniška garnizija z mnogobrojnimi oficirskimi zborom. Razen te

ga je tudi Maribor sedež štirih meščanskih šol poleg 10 osnovnih šol, katere štejejo mnogobrojni učiteljski zbor. V Mariboru je tudi velika delavnica prejšnje, sedaj državne železnice s tvornicami ter v obče sedež živahne industrije in obrti. Zaradi tega smatra anketa svojlo prejšnje za upravičeno in se trdno nadeja, da bode po prizadevanju naslova vlada ali zvišala redno subvencijo na Din. 1.000.000 ali pa k že priznani letni subvenciji dala mariborskemu Narodnemu gledališču dovoljno izvanredno podporo, da se s tem reši in osigura tako važne kulturna postojanka, kakor je to gledališče za tukajšnje prebivalstvo, kakor tudi za državo.



Zdaj prišla roka je na vrsto zamorca drgnili so čvrsto in glejte! Desna roka cela na enkrat je postala bela!

(Nadaljevanje sledi.)

Politične vesti.

* V soboto razprava o rimskih pogodbah. Kako smo že sporočili, je vlada — baje vsled Ninčičeve bolezni — odgodila parlamentarno razpravo o rimskih pogodbah. Današnje vesti zatrjujejo, da se bo razprava vršila v soboto.

* Opozicija sprejela Marinkovičev samoupravni načrt. Na večeršnjem sestanku so se voditelji treh opozicijskih strank bavili z delovnim programom opozicijskega bloka. Dr. Korošec in dr. Spaho sta v načelu sprejela Marinkovičev načrt o samoupravah, predložila pa sta nekatere korekture. Tako dr. Korošec zahteva upravno nedeljivost Slovenije. Zemljoaradniki se spoznamu niso priključili, ampak forsirajo svoj samoupravni načrt. — Na vest, da je Ljuba Davidovič privolil v revizijo

ustave, je Davidovič v neki izjavi označil netočnost te vesti in dejal, da odločitev še ni donešena. — Radičeva stranka je na sobotni seji odobrila dosedanja pogajanja dr. Korošca in dr. Spaha.

* Troje Radičevih zmot. »Politika« konstatira, da je čas dokazal, kako napačno je bilo, da Radič ni hotel priznati države. Takisto je čas dokazal drugo Radičovo zmotu: nepriznanje narodne skupščine in abstinence. Zdaj bo čas dokazal tudi tretjo Radičovo zmotu, češ, da nismo eden narod in da ne smemo biti eden narod. Radič pravi, da je Pašić sklenil v Rimu tajen sporazum o razdelitvi Hrvaške med Srbijo, Italijo in Madžarsko. »Politika« pravi, da noben Srb ne bi mogel skleniti takega dogovora, ker Srbi trdno verujejo v narodno jedinstvo in smatrajo vsak kosček narodnega telesa za svoje lastno telo. G. Pašić bi mogel skleniti sporazum o delitvi Hrvaške le tedaj, če bi sprejel Radičovo tezo, da so Hrvači tuji narod. Radič se je sporazumeval z Angleži in Italijo in ga smemo upravičeno smatrati za veleizdajalec. Če Radič ostane pri ideji, da gre za dva različna naroda, tedaj bo opozicijski blok razrušen, če predno postane sposoben za delo.

* Evropske države na poti v Moskvo. Mussolinijevemu in Macdonaldovemu vzgledu bodo v bližnjem času sledile tudi druge evropske države. Že v prihodnjih dneh je pričakovati priznanje sovjetov s strani avstrijske vlade. Nato se bodo odločile za priznanje Holandija, Belgija in Jugoslavija. Italija je že imenovala kraljevega veleposlanika v Moskvi. Čičerin je imel te dni zelo samozavesten govor, v katerem je nekoliko okrenil Francijo, ki hoče ustrahovati sovjete, da izsilijo plačilo predvojnih obvez. Rykov je izjavil poročevalcu »Corriere della Sera«, da bo Rusija napram drugim narodom vodila politiko miru, toda nje armada bo zmeraj pripravljena, zaščititi sadove boljševiške revolucije.

* Zarota poljskega fašizma. Iz Varšave poročajo 10. febr.: Gibanje, ki se je začelo pod imenom PPP (pogotovost poljskih patriotov) in ki se naslanja na fašistovsko ideologijo, si pridobiva vedno več tal. Organizacija je tajna in stremi po nasilni vzpostavitvi militaristično-monarhističnega režima. Te dni je bil aretiran brigadni general Wroczinski, ki je bil znan s polkovnikom Lubienkim in Gorczyńskim eden izmed voditeljev PPP. Včeraj pa je bil aretiran šef poljskega generalnega štaba general Maciewicz, ker so prišli na sled, da je tudi on udeležen pri zarotniški organizaciji PPP.

Dnevna kronika.

— Kraljevo letovišče na Plitvičkih jezerih. Iz Beograda poročajo, da namerala kralj ob Plitvičkih jezerih nakupiti večje ozemlje, kjer si postavi svoj grad. V tej vili bi kralj in kraljica bivala nekaj časa poleti.

— Konferenca za izdelanje novega rudarskega zakona. V generalni direkciji rud se vrši te dni konferenca, ki naj izdela novi rudarski zakon, veljaven za celo državo. Predsednik konference je generalni ravnatelj Antula.

— Popusti na železnica za čas Zagrebskega sejma. Generalna direkcija državnih železnic v Beogradu je rešila, da so na železnica za časa velesejma v Zagrebu, ki traja od 27. aprila do 5. maja, sledeče ugodnosti: 1. Obiskovalci sejma s predpisano legitimacijo imajo pri vožnji polovični popust, ako ne prekinejo vožnje, in sicer za tja in nazaj. Obiskovalec kupi pri odhodu cel vozni listek ako ima potrjeno legitimacijo, da je bil v resnici na sejm, velja isti vozni listek tudi za povratek. 2. Za predmete, katere izloži, se mu popusti 50 odstotkov od normalne tarife in sicer po pogojih, kater predpiše tarifa. 3. Popust za obiskovalec je v veljavi od 13. aprila do 12. maja 1924 ter velja za vse vlake razum Simplex-Orient Expressa in brzovlakov št. 3 in št. 6, prega Beograd-Zagreb. Železniška ravnateljstva so o tem že obveščena.

— Otvoritev brzojava in telefona pri pošti Martjanci. Pri pošti Martjanci v Prekmurju je bila dne 1. februarja t. l. otvorjena javna telefonsko govornica in brzojavna postaja.

— Brezžične, brzojavne in telefonske postaje za zasebnike. Po pravilniku o brezžičnih brzojavnih in telefonskih prejemnih aparatih (radio-aparatih), ki ga je izdalo poštno ministrstvo, imajo vsi državljani pravico postavljati si sprejemne radio-aparate, vendar pa samo s posebnim dovoljenjem tega ministrstva. Postavljanje oddajnih aparatov je prepovedano. Ako bi si zasebniki napravili brezžične prejemne postaje brez dovoljenja ministrstva, mora poštna direkcija take aparate na stroške dotičnika napraviti neuporabne s tem, da odstrani najpomembnejši del aparata. Če bi se pa lastnik uprl, se mu odvzamejo vsi aparati.

— Zagrebski »Pokret«. Ki je lansko leto prenehal izhajati, je zopet nastopil borbo s separatizmom, ki je njegov glavni program. List je bil dobro urejevan in bo — kakor upamo — tudi v novi periodi svojega izhajanja nadaljeval započeto delo. Glavni urednik je znani publicist Ante Kovač.

Intendant pod divanom.

(Zaključna povest.)

Spisal Ant. Čehov.

Poslovenil L. Filimonov.

Bila je veseloigra z menjavo kostumov. Klavdija Matejevna Dolsko-Kaučukova, mlada, simpatična artistka, goreče udana sveti umetnosti, je stekla v svojo garderobo in je začela metati s sebo obleko ciganke, da bi se pobleiskavo preoblekla v huzarski kostum. Da se ogne nepotrebnim gubam in da bi kostum pristojal kolikor mogoče gladko in lepo, je nadarjena artistka sklenila vreči s sebo vse do poslednje nitke in ga obleči na Evin kostum. In glej, ko se je oblekla in pripravljala huzarske hlače, vdrgetajo od hlada, je dopri do njenega nesa nek vzdih. Naredila je velike oči in poslušala. Zopet je bilo kakor bi nekdo vzdihnil in celo zašepetal: — naši težki grehi ... oh!

Osupla artistka se je ozrla, ker pa ni zapazila v garderobi ničesar sumljivega, je sklenila za vsak slučaj pogledati pod svojo edino opremo — pod divan. Pod divanom je zagledala dolgo človeško postavo.

— Kdo je tukaj?! — je zavpila prestrašeno, pokrivajoč se s huzarsko uniformo.

— To sem jaz ... jaz ... — se je zasilal izpod divana trepetajoči glas. — Ne plašite se, to sem jaz ... Psi!

V noslajočem šepetu, podobnem evrganju v ponvi, artistki ni bilo težko spoznati glasu intendanta Indjukova.

— Vi?! — se je razjezila, rdeča, kakor potopnika. — Kaj ste se drznili? To po-

meni, da ste Vi, stari podlež, ves čas tu ležali! Tega je še manjkalo!

— Mamica ... golobica moja, — je šepetal Indjukov in je pomolil svojo plešasto glavo izpod divana:

— Ne jezite se, predraga! Ubijte, pohodite me, kakor kačo, samo ne kričite! Ničesar nisem videl, ne vidim in nočem videti. Po nepotrebnem se prikrivate, golobica, krasotica moja nepopisna!

Poslušajte starčka, ki stoji že z eno nogo v grobu! Ne radi drugega — valjam se tu, da se rešim! Poginim! Pogledajte: lasje se mi ježijo na glavi! Iz Moskve je prišel mož moje Glašenke, Prindin. Sedaj hodi po gledališču in išče moj pogin. Grozno! Razven Glašenke sem vragu dolžan še pet tisoč!

— Kaj me briga? Izgubite se še to minuto, dingače ne vem, kaj storim z Vami, podležem!

— Psi! Dušica, prsti! Na kolenih prosim in se plazim Kje bi se skril, če ne pri Vas? Povsod me najde, le k Vam ne sme stopiti! Prosim Vas! Rotim Vas! Pred dvema urama sem ga videl. V prvem dejanju stojim, a on gre iz parterja na oder.

— Torej ste s tuji med dramo že tu valjali? — se je prestrašila artistka. In — in — ste vse videli?

Intendant je zajokal.

— Trepetam! Tresem se! Mamica, tresem se! Ubijte me, prokleti! Enkrat je že streljal name v Nižnjem ... V časopisu je bilo!

— Ah ... to je res neznosno! Čas je že, da se oblečem in nastopim! Poberite se, drugače vpijem, glasno za točem, svetilko zalučim v Vas.

Psi! Upanje ste moje ... sidro moje!

— Petdeset rubljev poboljšanja! Samo ne podite me! Petdeset!

Artistka se je pokrila s kupom obleke in je zbežala k vratom, da bi zakrila. Indjukov se je plazil za njo na kolenih in jo je prijel za nogo nad členkom.

— Petinsedemdeset rubljev, samo ne gonite me! — je siknil pojemajoč. — Še polovico benefice!

— Lažete!

— Naj me Bog kaznuje! Prisegam! Naj nimam ni tal ni strehe ... Polovica benefice in petinsedemdeset rubljev poboljšanja!

Dolsko-Kaučukova je trenutek omahovala in šla od vrat.

— Lažete, — je dejala s plakačnim glasom.

— Naj se pogreznem v zemljo! Naj mi ne bo nebeskega carstva, če sem tak podlež!

— Dobro, ampak ne pozabite, — je rekla artistka. — Torej zlezite pod divan!

Indjukov je težko vzdihnil in je sopihajoč zlezel pod divan, a Dolsko-Kaučukova se je začela hitro oblečati. Sramovala se je in ji je bilo strašno ob misli, da v garderobi pod divanom leži tuj človek. Toda zavest, da je to storila v interesu svete umetnosti, ji je dajala pogum. Ko je vrgla s sebo nekoliko pozneje huzarsko uniformo, že ni več toliko zmerjala, da celo sočustvovala je z njim:

— Umežete se, golobček moj, Kazma Aleksejevič! Kaj vse ne polagam pod divan!

Veseloigra se je končala. Artistko so klicali enajstkrat in ji podarili šopek s trakom, na katerem je bilo zapisano: »Ostanite z nami!« Ko je šla po ovacijah v garderobo, je srečala za kulisami Indjukova. Umazani, zmečkani in kuštravi intendant je žareč imel roke veselja.

— Ha ... ha ... Pomislite, golobica! — je dejal, prišedši k njej. — Smejite se nad starecem! Pomislite, saj niti ni bil Prindin! Ha ... ha ... Vrag ga vzemi, dolga, rdeča brada me je zmotila ... Prindin ima tudi dolgo, rdečo brado. Zmotil se je, stari hren! Ha ... ha ... Zastonj sem Vas nalegoval, krasotica moja ...

— Glejte pa, da se spomnite, kaj ste mi obljubili, — je rekla Dolsko-Kaučukova.

— Spominjam se, spominjam, draga moja, toda ... golobica moja, to ni bil Prindin. Če bi bil Prindin, bi to bilo nekaj drugega, tako pa sami vidite, da sem se zmotil ... Nekega čudaka sem smatral za Prindina!

— Kako je to nizko! — se je razjezila artistka. — Nizko, grdo!

— Ako bi bil Prindin, bi imeli polno pravico terjati, kar sem obljubil, tako pa vrag ve, kdo je to. Mogoče je kakšen čevljar ali pa, orostite, krojač — in s kako pravico bi naj plačeval zanj? Jaz sem pošten človek, mamica ... Razumem ...

In odšedši je gestikuliral in govoril:

— Če bi bil to Prindin, bi bil gotovo dolžan plačati, tako pa je bil neki neznanec, vrag ga poznaj, rdečebralec, ne pa Prindin.

Mariborske vesti.

Maribor, 12. februarja 1924.

DRUŽABNI VEČER V TOREK 12. FEB.

Gospodarsko in politično društvo za I. in V. okraj v zvezi z ostalimi gosp. in pol. društvi priredi v torek 12. tm. ob 20. (8.) uri zvečer družabni večer v dvorani hotela Kosovo v počast in zabavo udeležencem politične šole JDS, ki se vrši od 11.—15. tm. v Mariboru. Na večeru sodeluje naš znan tenor g. Ašič, povrh še znan kvartet in tudi druge zanimive točke so na sporedu. Vabimo sodelujoče iz celega Maribora, da se udeležijo večera!

—□—

m Srebrno poroko obhajala danes v ožjem rodbinskem krogu gosp. Stefan Čakš, nameščen pri južni železnici v Mariboru in njegova soproga gospa Kristina rojena Doška.

m Razširjenje železniških delavnic v Mariboru. Finančni odbor je v ponedeljek odobril 57-milijonski kredit za razširjenje železniških delavnic v Nišu in Mariboru.

m Marijonetno gledališče v Mariboru. Za Ljubljano je dobil tudi Maribor končno svoje stalno marijonetno gledališče. Čehi, ki so nam dali že marsikak dober vzgled, so nam tudi tukaj zorali ledino. Marijvi Češki klub je priredil za svojo mladež ličen oder z lutkami in od časa do časa uprizori kako predstavo. Letos pa je prevzelo mariborsko sokolsko društvo inicijativo za ustanovitev stalnega marijonetnega gledališča v Mariboru. Oder v to svrhu mu je začasno prepustil Češki klub. Imeli smo že nekaj lepo uspešnih predstav. Izredno velik obisk sam najboljši pričča, da je izzvala to novo kulturno pridobitev življenska potreba in da jo zahteva duha časa. Seveda pušča tehnika in oprema še marsikako vrzel (metamorfoze itd.), vendar smemo zanesljivo pričakovati, da bo institucija napredovala pod spretnim vodstvom g. Lavrenčiča, ki ne šteje ne časa ne truda za dobro stvar. Popoln razmah marijonetnega gledališča pa bo seveda mogoč še le tedaj, ko dobi svoj lasten oder, ki bo po svoji opremi in velikosti ustrežal svoji nameni. Mlada institucija zasluži v polni meri pažnjo ne le onih, ki hočejo nuditi svoj deci lepo in vzgojno razvedrilo, nego vsakogar, ki mu je na srcu zdrav duševni razvoj našega pomladka.

m Konec modna krojna šola za dame in gospode, Ljubljana, Židovska ulica 5, priredi meseca marca v Mariboru pri krojevalni tečaj za dame in gospode. Po učevalo se bo interese v krojenju vseh, tudi najmodnejših, angleških krojev, posebno damskih. V tečaj se sprejemajo tudi šivilje. Posebno lahki praktični tečaji za nešivilje! Vsaka dama se more tekom dveh mesecev naučiti perfektnega krojenja, da si samostojno lahko izvrši toaleto. Prospekti zastoj. Prijave naj se vpošljejo na Konec modna krojna šola za dame in gospode, Ljubljana, Židovska ul. 5.

m Mestno kopališče se zopet odpre v sredo dne 13. tm. Parna kopeli bo tekoči teden v sredo in petek za dame, v četrtek in soboto za gospode.

m Interesentom za velesojem v Pragi. Mariborska tiskarna dd. oddaje legitimacije za praški velesojem in naročne karite za stanovanje. Navodila so ista kot lansko leto, samo glede znižane vožnje se pripomni, da je začasno dovoljena samo za ČSR.

m Apel na dobra srca. Prefeti smo: Pred približno dvema leti se je višji stražnik Lovrenc Kralj, oddelka kr. varnostne straže v Mariboru, izvršujoč svojo službo na tuk. glavnem kolodvoru ponesrečil tako, da je pri tem izgubil levo nogo. Vsled dolgotrajne bolezni in pičle pokojnine je imenovan s svojo družino, obstoječo iz soproge in treh še nedorašlih otrok zabredel v jako obupen položaj, tako da je temu nujno potrebna pomoč. Vsled tega se je ustanovil v Mariboru mali nepristranski ožji odbor, kateri si je nadel nalogo prirediti v ta namen v doglednem času zabavni večer s prostovoljnimi prispevki. Namen tega odbora je tudi pripomoči temu nesrečnemu trpinu do primerne umetne noge, tako da bi mogel s primerno službo poma-

gati sebi in lastni bedni družini. V ta namen se zgoraj označeni odbor dobrim srcem že v naprej toplo priporoča.

m Gačnikove tatvine. Ki večerajšnjim vestem o tatvini kolesa na Miklošičevi cesti 4, parov čevljev na Koroški cesti kakor tudi usnjene suknje se iz avtomobila g. Bedriča in voma pri g. Gajšek na Ruški cesti, smo naknadno izvedeli, da je storilec vseh omenjenih dejanj neki Gačnik. Razum tega se je Gačnik klatil po hišah in si ogledoval električne naprave, predstavljajoč se za monterja, v resnici pa je bil njegov namen, ogledati si tereni za tatvine. Umestno bi bilo, če bi stranke, pri katerih se je mudil lažnjivi »monter«, prijavile policiji.

m Prijeten tovariš. Ferdinand W. je stanoval skupno v eni sobi z nekim I. F., brezposebnim pomožnim delavcem. V odsotnosti Ferd. W. mu je I. F. ukradel 5 hlač, 3 pare suknj železniškega kroja, žametast moški telovnik, 2 železničarski bluzi in 1 železničarsko modro bluzo v skupni vrednosti 4500 dinarjev. Nekaj ukradenega blaga se je našlo pri nekem zidarju kateremu ga je prodal I. F. je že večkrat predkaznovan, med drugim tudi že 3krat radi tatvine. Policija je zmoviča spravila na varno.

m Tatovi na delu. Simon Renat, stanujoč na Koroški cesti št. 35 (na dvorišču) je prijavil policiji, da mu je bilo večeraj med 14.—16. uro iz odprtega stanovanja, ko je šel po opravljenih, ukradeni obleka, srajca, 12 spodnjih hlač, suknja, siva ponošena obleka, klobuk, črne hlače fotografski aparat, rumeni čevlji in nekaj denarja. V hiši stanujoči so videli več mladih ljudi, ki so se klatili okoli hiše, mislili so pa, da so prišli k njemu, in se niso zmenili zanje. Tako so zlikovci nemoteno odnesli ukradeno blago. — Bilo bi v interesu prebivalstva, ako bi stanovalci dobro zaklepali stanovanja, ker policija nima dovolj osebja, da bi mogla bedeti nad vsakim stanovanjem.

Narodno gledališče.

REPERTOIRE:

Torek, 12. febr. »Mercadet«, Ab. A.

Sreda, 13. febr. »Zaprto«.

Četrtek, 14. febr. »Pri treh mladenkah«, Ab. B.

—□—

»Mercadet«. Opozorjamo cenj. občinstvo na današnji vpriporitev zanimive Balzacove komedije »Mercadet«. Komedijske se odigrava v trgovskih krogih, kjer pretkani špekulant Mercadet briljira s svojo duhovito iznadljivostjo, da mu nič ne kos. Komedijska je dosegla pri premijeri in repriži lep uspeh.

»Mogočni prstan«. V najkrajšem času se vprizori izvrzna noviteta našega priznanega pisatelja Milčinskega. Vprizorilo se bo njegovo najnovejšo odersko delo »Mogočni prstan« v režiji g. Valo Bratine. Milčinski je dobro poznan vsej slovenski javnosti, posebno popularen je postal s svojimi spisi za mladino ter z duhovitimi, satiričnimi podlistki, ki jih objavlja pod psevdonimom Fridolin Zolna. Tudi v dramatičnih spisih se je že davno poskušal in nedvomno pozna vsak podeželski oder njegovo veselotgro »Brat Sokol«, katero še danes zelo radi igrajo različna društva. Dalje poznamo tudi njegovo igro »Cigane«, ki jih je izdal pod imenom Dolinar. Obe omenjeni igrici danes sicer za Milčinskega ne pomenita mnogo in se z njegovim najnovejšim delom »Mogočni prstan« ne moreta v nikakem oziru primerjati. »Mogočni prstan« je danes ena najboljših mladinskih iger, ki zadovolji mladino kot odrasle. Mladina se bo opajala na pravljinskih tipih, dočim bodo gledali odrasli v tej igri duhovito satiro na današnje razmere. Zato je treba posebe poudariti, da je »Mogočni prstan« za mladino mladinska igra, ki odkriva v otrokovi duši čut nežnosti in ljubezni; odrasli pa se bodo naslajali nad »duhovitimi manirami« raznih »velikih gospodov«. Glasbo k tej igri je zložil naš skladatelj Viktor Parma. »Mogočni prstan« igra sedaj ljubljansko gledališče pri vedno razprodani hiši.

—□—

Repriža »Mercadeta«. Ker je gđ. Šturmovy zbolela in nastopila daljši dopust, je prevzela vlogo Mercadetove soproge g. Bukšekova. Nje umerjena, fina salonska igra je pokazala tudi v tej slo-

gi vse svoje prednosti. G. Grom je bil pri repriži nekoliko bolj mehak, nego pri premijeri, kar je dalo predstavi enotnejši značaj. —s.

Film.

Mestni kino. Od torka dne 12. do četrka 14. februarja se predvaja »Lloyd George, vodja opozicije, dvolični človek«, velikanski monumentalni film sezone 1924 in 1925 v 8 dejanjih. V dvojni vlogi Guy Bates Post. Ta senzacionalni film par excellence obvladuje že več tednov repertoarje vseh največjih svetovnih gledališč. V igralski umetnosti ta film nima tekmece. Knjiga sezone 1923 v filmu: Katarine C. Turstons mojsterski roman »John Chiotte M. P.« v tem epikalnem filmu. Mladini dostopno!

Orjuna.

Dramski odsek Orjune ima v torek dne 12. tm. v čitalnici Narodnega doma sestanek. Udeležba obvezna.

Seja oblastvenega odbora Or. Ju. Na. za Slovenijo se vrši v četrtek, dne 14. tm. ob 20. uri v prostorih »Slovanske čitalnice« v Narodnem domu.

Sokolstvo.

o Seja vesoličnega odseka se vrši v četrtek 14. tm. ob 8. uri v rest. Narodni dom.

o IV. obvezno predavanje za one brate in sestre, ki so se prijavili kot člani (-ce) v mesecih oktober, november in december 1923 ter v januarju 1924 Sokolskemu društvu v Mariboru, se vrši v četrtek, 14. tm. v klubski sobi Nar. doma. Začetek ob 20. uri. Predava br. starosta dr. Toplak o zdravstvenem in etičnem pomenu telovadbe. Zdavo! — Načelnik k. prosv. ods.

o Dar za Sokolski dom. Pisarna g. dr. Škapina je darovala za Sokolski dom v Mariboru iz poravnave Kobler-Göttlich znesek 450 Din. Hvala! Odsek.

Kultura in umetnost

x »Nova Evropa«. Pravkar je izšla 5. številka »Nove Evrope« s sledečo vsebino: Naš pesnik (Č). — Sudbina književnika srpskohrvatskih (Dr. K. Tomašić). — Literatura Srbohrvata in Slovenaca kao celina (J. Kršić). — Vuk i Njeguš (Ljub. Stojanović). — Društveni pregled: Epilog k procesu Paskijević (Dr. I. Herzog). — Ekonomski pregled: Pitanje velikih poseda (Milutin Jakšić). Beleske. »Novo Evropa« toplo priporočamo. Pojasnila daje tudi mariborski poverjenik Božidar Borko (Jurčičeva ulica št. 4.).

x Zbiranje umetniških fotografij. Stopnjema izvršujoč svoj program, namerava Umetniško Odeljenje Ministrstva Prosvete začeti z zbiranjem fotografij, ki kažejo razne kraje in dele naše kraljevine, starine, samostane, spomenike, umotvore, razne tipe, narodne noše, večja mesta in kraje, znamenitejši ljudi itd., vse to torej, kar more imeti zgodovinski, umetniški in nacionalni interes. Z dobrimi reprodukcijami in objavljanjem doma in na tujem podala bi se možnost za boljše upoznavanje naše države tako med seboj kakor tudi v inozemstvu; pomen in koristne posledice takega dela je lahko umeti. Zato se obrača Umetniško Odeljenje do umetnikov, fotografov, fotografskih amaterjev in vseh kulturnih ljudi solah s prošnjo, da ga podpirajo v tej njegovi nameri in mu čim prej pošljejo fotografije z zgoraj navedenimi posnetki, ako in kolikor ih že imajo, ali da se zainteresirajo na ta poziv za daljnje delo. V odelku je osnovan poseben odsek za zbiranje, odbiranje in reprodukcijo takih fotografij, in samo od odziva tistih, na katere se obrača oddelek, bo odvisen uspeh te dobre stvari.

x Uspeh srbske knjige na Češkoslovaškem. Ravnokar se pripravlja II. izdaja češk. prevoda znamenite Nušičeve knjige »1915«, ki slika unik srbske vojske čez Albanijo. Prva izdaja je bila v nekaj tednih popolnoma razpečana.

x Stalni češkoslov. razstavnj paviljon v Benetkah. »L. Noviny« poročajo, da bodo v bližnjih dneh odpotovali v Benetke zastopniki češkoslovaške vlade, da uredijo vse potrebno za že dogovorjeno in načelno sklenjeno zgraditev stalnega

češkoslovaškega razstavnega paviljona v Benetkah. Paviljon bo stal med francoskim in belgijskim. Načrt je izvršil prof. arch. Jože Gočar. Tako češkoslovaška vlada skrbi za propagando češke kulture!

Celjske vesti.

Udruženje vojnih invalidov kraljevine SHS, podruž. Celje, priredi dne 4. marca tl. v veliki dvorani Nar. doma plesno prireditev. Z ozirom na dobrodelni namen se prosijo druga društva, da se na to prireditev ozirajo.

Objave.

§ Družinski večer zdravniškega društva v Mariboru. Ker se v sredo dne 6. febr. radi koncerta Glasbene Matice ni mogel vršiti družinski večer Zdravniškega društva v Mariboru, naznanjamo vsemi gg. kolegom, da se bo isti vršil v sredo dne 13. febr. ob navadni uri.

§ Podporno društvo za odpusne kaznjence. Dne 28. tm. ob 16. uri popoldne se vrši v konferenčni sobi moške kaznilnice v Mariboru, 32. letni zaključni občni zbor mariborskega podpornega društva za odpusne kaznjence, po običajnem sporedu. Odbor.

§ Predprodaja vstupnic za plesni venček ki ga priredi v soboto 16. febr. 1924. sprisjetkom ob 20. v Götzovi dvorani pod pokroviteljstvom g. župana V. Grčarja, Udruženje vojnih invalidov, podružnica Maribor so radevolje prevzeli naslednji: trafiki Maček in Golč na Aleksandrovi cesti, Kopina na Kralja Petra trgu in glavna trafika na Glavnem trgu.

§ Diplomirani plesni inštitut »Pečnike« za ritmično gimnastiko in moderni ples, naznanja da bodo vsako sredo večer redne vaje. — Začetek ob 20. uri.

Gospodarstvo.

g Novosadska blagovna borza blaga 11. februarja. Na novosadski produkti borzi so notirali: Bačka pšenica 332.50—335. Bački ječmen 315—322.50. Bačka koruza 240—245; za april—maj 257—260. — Bački beli fižol 685; lisast 540. Moka bača »0« 520.50; št. »2« 450, št. »6« 320—330.

g Izvoz suhih sliv in pekmeza. Ministrstvo trgovine je z aktom št. 725 IV. dovolilo izvoz suhih sliv in pekmeza v inozemstvo. Blago za izvoz mora biti zdravo.

—□—

NAS PROMET Z INOZEMSTVOM.

Tudi naša država vpostavlja trgovinske zveze s sosednimi in drugimi evropskimi državami, pa je važno da se vidi, kak je promet med našo državo in ostalimi državami.

Reka.

Skupni promet čez Bakar z Reko prične sedaj kmalu po zaključku sporazuma v Rimu.

Italija.

Reekspedicije na postajah Postojna in Trbiž niso dovoljene. Pošiljke, katere so namenjene za reekspedicijo, je treba poslati na postajo Prestranek, kjer se nahajajo carinske in veterinarske oblasti. Sprejeti listi teh pošiljk morajo imeti znak »Postamia transitio«. Vse navadne pošiljke, katere nimajo tega znaka, se ne odpravljajo.

Rumunija.

Neposreden promet ni vpostavljen. Pošiljke se lahko predajo samo za obmejno postajo Zombolija v svrhu reekspedicije. Rumunska carinska uprava zahteva, da mora vsak vagon, ki je nатовorjen z zbiralnimi blagom, imeti natančen opis vsebine za vsako pošiljatev. V spisku mora biti navedeno: znak, številka, način zavoja, vsebina in brutto teža voza ter ime, priimek in naslov prejemnika. Brez tega opisa ne prejema rumunske železnice nobenih vozov za nadaljnjo odpravljanje.

Bolgarska.

Neposreden promet ni vpostavljen. Pošiljke se predajo samo do obmejne postaje Caribrod.

Poljska.

Neposreden promet ni vpostavljen. Pošiljke, katere se odprejo potomi reekspedicije na Poljsko, morajo biti oskrbljene z originalno fakturo, s potrdilom o vrsti blaga, trgovskimi listinami, v katerih mora biti navedena vrednost blaga. Brez teh listin ne sprejemajo poljske carinarnice nobenih pošilk.

Nemčija.

Nemške železnice ne sprejemajo pošilk za nadaljno pošiljanje po obmejnih postajah v ruskem področju, katero je okupirano od belgijskih in francoskih čet. Istotako se ne sprejema transit čez to področje.

Českoslovaška.

Prevzemanje pošilk za češke postaje, katere se naknadno od tam reekspedira v vsako drugo državo, je dovoljen samo pod pogojem:

1. da se v tovarnem listu omeni, v kateri državi se bode reekspedicija izvršila, ter da se blago sploh ne bo pretovarjalo.

2. Pošiljke morajo biti oskrbljene s potrdilom o vrsti, ter z vsemi potrebnimi carinskimi listinami one države, v katero se pošiljka odpošlje in

3. da se reekspedicija izvrši v roku 24 ur.

Madžarska.

Odpremanje pošilk za obmejne postaje in reekspedicija je na teh postajah ustavljena do daljnjega odloka. Radi velikega ledja je ustavljeno tudi odpremanje vsakdanjega blaga v vagonih za postaje Budimpešta, Dunapanti, Teherpaljandvar radi nadaljne odpreme po Donavi.

Avstrija.

Vsled velikega snega in snežnih lavin po gotovih progah je ustavljena odprema pošilk do nadaljnjega odloka, ter je vsled leda na Donavi ustavljeno vsako prejemanje pošilk blaga za postajo Wien-Praterai.

Dr. R. Pipuš, Maribor:

Naše kreditne razmere.

(Konec.)

Ker so se mnoge banke v zadnjih letih bavile s snovanjem novih podjetij v večji meri, kakor bi to bilo dopustno pri njihovih skromnih lastnih sredstvih, so se zapletle v razna gospodarska podjetja in si mnogokrat pridržala celo njih vodstvo. Tu se je gosodarilo mnogokrat z veliko potratnostjo in povrh še z nezadostnimi strokovnimi znanjem. Marsikatera tako podjetja vsled tega prav slabo uspeva in banka je prisiljena kriti

upravne stroške in deloma tudi zgubo podjetja iz svojih bančnih dobičkov.

Pričakovati je, da se bodo vodstva bančnih zavodov kmalu sama stregla in začela razumevati svojo narodno-gospodarsko vlogo, ter temu primerno uredila svoje poslovanje. Pred vsem bi bilo treba ukiniti mnogoštevilne bančne podružnice, bančna podjetja z malimi osnovnimi glavicami pa združiti. Začetek tega postopanja opazujemo v Zagrebu in Beogradu, kjer se je nekaj bank že združilo v manjše število zavodov. Če se pa bančni zavodi sami ne bodo odločili do temeljite izpremembe, svojega poslovanja, bode potrebno, da nastopijo drugi činitelji, ki jih bodo k temu prisilili. Marsikateri konkurz, ki so ga zakrivile banke s svojim delovanjem, utegne tudi temu ali onemu bančnemu podjetju zapreti sapo. Tudi vlada bode morala nekaj storiti, ako neče pustiti uničiti našega narodnega gospodarstva.

Podjetnik, ki plačuje danes 20 do 30% obresti od svojih dolgov, je ali tako slaboumen, da ne vidi, da njegovo podjetje takih obresti ne prenaša, ali pa je v taki stiski, da si ne more pomagati. Kdor torej od njega zahteva 20 do 30% obresti, izkorišča brez dvoma bodisi njegovo slaboumnost ali pa njegovo stisko. Nedavno smo čitali, da je v Nemčiji državno pravdnštvo zaradi odušstva tožilo 60 bank oziroma njih vodje. Češka in avstrijska vlada pripravljata zakone, da se brzda nebrzdano odušstvo bančnih zavodov. Mi imamo pač zakon o pobijanju draginje in po njem se z vso strogostjo preganjajo branjeve in mali trgovci, ako se jim dokaže, da so v svojem obratu zahtevali previsoke dobičke. Vlada sama je proglasila načelo, da kosmati dobiček v trgovini ne sme presegati 25%. Naše banke pa kupujejo denar pri Narodni banki po 6 do 7% in ga prodajajo po 20 do 30%, zahtevajo torej kar 300 do 400% dobička, a vlada do sedaj ni našla povoda, storiti karkoli proti temu pogubnemu delovanju.

V prvi vrsti pa bi bila dolžnost Narodne banke, da poseže tukaj vmes. Ona je zato naravnost poklicana in ima tudi potrebna sredstva v rokah. Če po svojih pravilih je pozvana, da uravnava denarni obtok. Narodna banka, ki daje ostalim bančnim zavodom ogromne kredite za nizko obrestno mero, naj nekoliko skrajša te kredite, namesto tega pa daje v večji meri kredite neposredno podjetnikom, industrijalcem in trgovcem, da je obvaruje predragega posredovanja bančnih zavodov. Narodna banka ima tudi popolno svobodo pri določevanju pogojev, pod katerimi hoče ostalim bančnim zavodom dajati kredite. Storila bi samo svojo dolžnost, če bi zahtevala, da bančni zavodi, ki želijo pri njej kredite, od svojih dolžnikov, včevši vse posstranske stroške, ne zahtevajo več ka-

kor natančno določeno obrestno mero, morda 1 do 3% nad tisto mero, katero plačujejo Narodni banki. Ne zadostuje pa, da si da Narodna banka od bančnih zavodov, kadar prosijo za kredite, samo poročati, kakšne obresti pobirajo od svojih dolžnikov. Pravica in dolžnost Narodne banke bi bila, da na primeren način tudi nadzira, da se denarni zavodi res držijo pogojev, pod katerimi so od njih dobili kredit. Če pa opazi, da se kršijo ti pogoji, ji je treba samo odpovedati dovoljene kredite.

Dokler pa se ne ganeta niti naša vlada niti osrednja uprava Narodne banke, trgovini in industriji ne preostane drugo, kakor vse posamezne slučaje brezvestnega izkoriščanja javliti osrednji upravi Narodne banke in vladi, v javnosti, na shodih in v časopisju pa z glasnimi protesti opozarjati na te neznozne razmere.

Tujci v Mariboru

Novo prijavljeni v hotelih in prenočiščih dne 12. februarja 1924.

Hotel »Meran«.

Renčič Ludovik, trgovec, Idrija. Pfeiffer Bohumil, potnik, Teplitz. Sachs Gustav, potnik, Dunaj. Sokler Karl, inženir, Leoben. Zachariada Teodor, potnik, Saloniki. Siefert Eric, potnik, Barringen. Ogriček Mirko, trgovec, Slatina. Samek R., narednik, Ptuj. Spenda Karl, potnik, Radgona. Koch Artur, trgovec, Berlin. Machlup Edvard, potnik, Congrad. Weil Maks, trgovec, Dunaj. Kos Miroslav, trgovec, Čakovec. Ament M., trgovec, Saneck. Rotschädl Franc, trgovec, Sevnica. Haring Karl, mesar, Sv. Florijan. Frendlich Ignac, trgovec, D. Miholjac. Schwab Ferdinand, potnik, Dunaj.

»Privat Hotel«.

Ciller Jakob, agent. Friedmann Martin, monter, Dillingen. Schmidt Josip,

ravnatelj, Dunaj. Bila Edmund, disponent, Trst.

Hotel »Pri zamorenc«.

Kranjc Ivan, narednik, Gradišče. Strajhar Ivan, župnik, Borovnica. Kumbatovič Nikola, Omišalj. Joković Jakob, trgovec, Vinkovci. Bereč Feliks, knjigovodja, Litija. Frank Alfred, trgovec, Karlovac. Petrič Albin, potnik, Ljubljana. Kitak Josip, trgovec, Ljubljana. Müller Alojzija, zasebnica, Kranj. gora-

Hotel »Črni orek«.

Magdič Franc, oficijal, Ljutomer. Petrovar Franc, zasebnik, Buncani. Tojnik Martin, gostilničar, St. Janž. Sufič Josip, posestnik, Prekmurje. Torkar Janko, dijak, Bistrica. Drašček Ivo, uradnik, Kanal. Laščak Rudolf, potnik, Gorica.

Hotel »Kosovo«.

Vihar Ignac, tajnik, Bollenk. Brezinešek Franjo, Nova cerkev, Korbar Franc, zasebnik, Ormož.

Gostilna »Pri grozdu«.

Rečnik Albin, delavec, Ponikva. Resman Peter, posestnik, Pernice. Streubel Ernst, potnik, Dunaj. Vuger Kristina, zasebnica, Hajdin.

Gostilna »Halbwild«.

Rozman Slava, uradnica, Ljubljana. Kohne Pepica, kuharica, Ponikva. Jovanov Stevo, potnik.

Gostilna »Holzknecht«.

Pahor Viljem, ključavničar, Gradec. Paučič Alojz, pek, Runarsko.

Gostilna »Woche«.

Prelec Ivan, delavec, Trst. Mandič, potnik, Zagreb. Kunar Leopold, usnjar, pom. Golobnjek.

Gostilna »Zlati konj«.

Kačica Ciril, pivar, Zagorje. Škorjanc Radoslav, stražnik, Vitan.

Mala oznanila.**Pohišstvo**

lastnih izdelkov za spalne in jedilne sobe najceneje v zalogi Šerec in drag. Vetrinjska ul. 2. 106

Učenec za kolarsko obrt z dobrim izpričevalom se sprejme takoj. Stanjko, Jugoslovanski trg št. 3. 321

Popolno prazno sobo, selčno, snažno isče gospodinja za 1. ali 15. marca. Ponudbe na upravo lista pod »Solčno«. 317

Gospod ali dijak se sprejme na stanovanje. Tržaška cesta št. 20, vrata 10. 219

Dobro ohranjena moška suknja in čevlji na prodaj. Orežnova ulica 9, I. 818

Mala hiša na prodaj. Spodnje Radvanje 59. 316

Iščem v najem dve prazni sobi, ako mogoče v sredini mesta. Ponudbe na upravnistvo »Tabora« pod »Nujno«. 282 3-3

Dve prazni sobi, ali eno veliko z predsobo, isče mlad soliden trgovec, za takoj ali pozneje. Parket in elektr. pogoj! Ponudbe prosim na upravo pod »Lep stan«. 314 3-2

4 litre dobrega mleka na dan želi dobivati na dom rodbina v Mariboru. Iz suzne kmečke hiše. Kje, se izve v upravi »Tabora«. 2-3

SAMO
v novi trgovini

B. Veselinovič & Ko.
Maribor, Gosposka ulica 26

dobite lepo darilo,

ako kupite blago za 500 Din. in več. 128

Cene brez konkurence.

D. S. Merežkovski:

Julijan Odpadnik.

(Dalje.)

(45)

Od tistega dne, ko je bil v Mediolanu po zaslugi svoje pokroviteljice cesarice Evzebijje povzdignjen na čast Cezarja, se je z vso vnemo oprijel vojaških vaj; ne samo, da se je pod vodstvom vojskovodje Severa učil vojne umetnosti, ampak je tudi hotel spoznati, kako se urijo prosti vojščaki: ves dan se je vadil z njimi v temnih vojašnicah in na vežbališčih. Učil se je stopati po zvočni trobenti, streljati z lokom in zadrgo, bežati pod težo popolne vojne opreme in skakati čez jame. Meniško licemerstvo njegove mladosti je splahnelo v vojaški krvi Konstantinovca plemena, plemena surovih in pogumnih vojščakov.

— O, božanski Jamvik in Platon, ko bi videla, kaj je postalo iz vajinega učenca! — je vzklisknil včasih, utiraje si pot z obrazom: potlej pa se je namuznil učenca in vojne umetnosti, tipajoč težki škelnji oklop:

— Ali mi res, Sever, da meni, miro-ljubnemu učenca filozofov, crožje tako pristojno kakor kravi sedlo?

Sever ni ničesar odvrnil, le nasmehnil se je lokavo: vedel je, da je vse Julijanovo tarnanje in vzdihovanje sama komedija. V resnici se je Cezar zelo veselil naglih uspehov v vojaški

Julijan se je v nekaj mesecih tako izpremenil, postal je tako možat in visok, da si jedva spoznal v njem majhnega Grkca, kot so se mu včasih norčevali na Konstantinjevem dvoru; le v očeh mu je plamtel še zmeraj tisti čuden vročični ogenj, ki se je človeku za vedno vtisnil v spomin, ako se je bil srečal z njim vsaj za trenutek.

Julijan je čutil, da z vsakim dnem raste njegova moč — ne samo telesna, ampak tudi duševna. Prvikrat v življenju je spoznal srečo preproste ljubezni preprostih ljudi. Legijonarjem je v začetku najbolj ugajalo, da se je on, pravi Cezar in cesarjev bratranec, unil v vojašniški skupno s prostaki in da se ni sramoval grobega vojaškega življenja. Surovi obrazi starih vojščakov so se nežno smehljali, videč Cezarjevo spretnost in nagli napredek: ob takih prilikah so jim prihajali spomini iz lastne mladosti. Julijan se jim je skušal približevati in se razgovarjati z njimi; poslušal je njih pripovedovanja o nekdanjih vojnih pohodih, nasvete, kako se postopa s ščitom, da ne tišči jermenja, ali kako je treba korakati, da se na velikih pohodih ne izmuriš. Razširila so se govornice, da je Konstantij postal neizkušene mladenci v Galijo le zato, da bi ga barbari ubili, s čemer bi se iznebil tekmece. Te vesti so povečale Julijanovo priljubljenost.

Previdno, z umetnostjo, prikupil si

ljudem, ki mu jo je vcepila meniška vzgoja, je delal vse, kar je bilo mogoče, da bi svojo priljubljenost utrdil, hkrati pa počasi mržnjo do Konstantija. Ko je govoril vojakom o bratranec, je dobival njegov obraz dvoumne poteze, razodevajoče lokavo pohlevnost; povsili je oči in se delal, kakor da je žrtve.

Pridobival si je vojaška srca tudi z neustrašenostjo, ki mu je bila tem lažja, ker se je smrt na bojnem polju zdela vredna zavidanja, ako jo je primerjal s smrtjo, ki je doletela njegovega brata in ki jo je nemara tudi njemu prihranil Konstantij.

Julijan je po načinu svojega življenja posnemal starorimske vojskovodje: stolična modrost evnaha Mardonija pa ga je že izza zgodnje mladosti navadila skromnosti.

Spal je manje nego prosti vojščaki, ne na postelji temveč na »suburije, dolgi, trdi preprogi. Prvi del noči je počival, drugega je posvečal vojaškim in državnim zadevam, tretjega pa — Muzam.

Tudi na vojnih pohodih se ni mogel ločiti od najljubših knjig. Zdaj se je navduševal za Marka Avrelija, potem za Plutarha, enkrat za Svetonija, potlej za Katona Cenzora. Po dnevu je izkušal ustvariti to, o čemur je ponoči razmišljal nad knjigami.

Tistega znamenitega jutra pred bitko pri Argentoratumu je vstal o prvem svitu, se ročno oblekel in si nadel

polno vojno opremo, nato pa je zaukazal, da mu privede konja.

Potlej je stopil v najskritejši prostor svojega šotora. Tu se je nahajal majhen kip Merkura, boga gibanja, uspeha in veselja. Julijan je pokleknil pred kip in vrgel na žrtvenik nekoliko zrn dišečega kadila. Po smeri, kamor se je nagnil dim, je izkušal uganiti, ali bo dan srečen ali nesrečen; ni se zaman ponasal s svojimi izkušnjami v preroški umetnosti. Pončji je slišal, da je na desni strani šotora trikrat zakrčkal vran — znamenje, ki ni kazalo dobro.

Hotel se je uveniti, da njegovi uspehi ali neuspehi v Galiji ne zavise zgolj od človeških rok; tako je postajal od dne do dne bolj praznoveren.

Ko je zapuščal šotor, se je bil spodtaknil ob leseni hrib, ki je rabil na mestu praga. Njegov obraz je potemnel. Vsa znamenja so kazala slabo. Natiho ma je sklenil, da odloži bitko na prihodnji dan.

Vojska se je razvrstila. Pot skozi gozd je bila kaj težavna; na cesti so ležale visoke grmade podrtih dreves.

Dan je obetal hudo vročino. Opoldan so Rimljani prevladali le polovico poti; do barbarske vojske, ki se je vlaborila na levi obali Rena, na široki puščobni ravnici blizu mesta Argentoratuma, je bilo še enaindvajset tisoč korakov.

Vojski so bili izmučeni.

(Dalje prihoduje.)